

Ennakkoratkaisupyyntö, jonka Consiglio di Stato (Italia) on esittänyt 23.9.2019 – Sisal SpA v. Agenzia delle Dogane e dei Monopoli ja Ministero dell'Economia e delle Finanze

(asia C-721/19)

(2019/C 432/30)

Oikeudenkäyntikieli: italia

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuim

Consiglio di Stato

Pääasian asianosaiset

Valittaja: Sisal SpA

Vastapuolet: Agenzia delle Dogane e dei Monopoli ja Ministero dell'Economia e delle Finanze

Ennakkoratkaisukysymykset

- 1) Onko unionin oikeutta – ja erityisesti sijoittautumisoikeutta ja palvelujen tarjoamisen vapautta koskevaa oikeutta (SEUT 49 artikla ja sitä seuraavat artiklat ja SEUT 56 artikla ja sitä seuraavat artiklat) sekä [Euroopan unionin oikeuden] periaatteita, jotka koskevat oikeusvarmuutta, syrjintäkieltoa, avoimuutta ja puolueettomuutta, vapaata kilpailua, suhteellisuutta, luottamuksensuojaa ja johdonmukaisuutta, sekä, jos niiden katsotaan olevan sovellettavissa asiaan, direktiivin 2014/23/EU (!) 3 ja 43 artiklaa – tulkittava siten, että se on esteenä sen kaltaiselle lainsäädännölle, joka sisältyy 16.10.2017 annetun asetuksen nro 148 20 §:n 1 momenttiin ja myöhempisiin täytäntöönpanotoimiin ja jossa säädetään seuraavaa: "1. Asetuksen nro 78, joka annettiin 1.7.2009 ja muunnettiin 3.8.2009 muutettuna laiksi nro 102, 21 §:n 3 ja 4 momentin mukaan Agenzia delle dogane e dei monopoli [tulli- ja valtionmonopolilaitos] huolehtii kansallisten pika-arpajaisien pelipanosten keräämistä, myös verkossa tapahtuvaa keräämistä, koskevan olemassa olevan konsessiosopimussuhteen jatkamisen hyväksymisestä konsessiotoimen 4 artiklan 1 kohdassa määrätyn viimeisen määräajan päättymiseen saakka niin, että varmistetaan, että valtion talousarvioon saadaan uusia lisätuloja 50 miljoonaa euroa vuonna 2017 ja 750 miljoonaa euroa vuonna 2018", tilanteessa, jossa
  - 1.7.2009 annetun asetuksen nro 78, joka muunnettiin 3.8.2009 muutettuna laiksi nro 102, 21 §:n 1 momentin mukaan käsiteltävänä olevat konsessiot myönnetään pääsääntöisesti useille toimijoille, jotka valitaan avoimilla, tarjousperusteisilla ja syrjimättömällä menettelyllä;
  - edellä mainitun asetuksen 21 §:n 4 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitetut konsessiot voidaan mahdollisesti uusia enintään kerran;
  - valittajina olevat yhtiöt eivät osallistuneet vuonna 2010 julistettuun tarjouskilpailuun;
  - kyseinen olemassa oleva sopimussuhde on alusta pitäen muodostettu yhden yksinomaisen konsessionsaajan kanssa sellaisen julkisen tarjouskilpailun päätteeksi, jossa tehtiin vain yksi tarjous;
  - olemassa olevan konsessiosopimussuhteen jatkaminen merkitsee konkreettisesti, että tätä sopimussuhdetta jatketaan pelkästään tämän yksinomaisen konsessionsaajan kanssa sen sijaan, että se uusittaisiin useiden toimijoiden kanssa ilman uutta tarjouskilpailua?
- 2) Onko unionin oikeutta – ja erityisesti sijoittautumisoikeutta ja palvelujen tarjoamisen vapautta koskevaa oikeutta (SEUT 49 artikla ja sitä seuraavat artiklat ja SEUT 56 artikla ja sitä seuraavat artiklat) sekä [Euroopan unionin oikeuden] periaatteita, jotka koskevat oikeusvarmuutta, syrjintäkieltoa, avoimuutta ja puolueettomuutta, vapaata kilpailua, suhteellisuutta, luottamuksensuojaa ja johdonmukaisuutta, sekä, jos niiden katsotaan olevan sovellettavissa asiaan, direktiivin 2014/23/EU 3 ja 43 artiklaa – tulkittava siten, että se on esteenä sen kaltaiselle lainsäädännölle, joka sisältyy 16.10.2017 annetun asetuksen

nro 148/20 §:n 1 momenttiin, jossa 1.7.2009 annetun asetuksen nro 78, joka muunnettiin 3.8.2009 muutettuna laiksi nro 102, 21 §:n 3 ja 4 momenttia nimenomaisesti soveltaen säädetään, että ”Agenzia delle dogane e dei monopoli huolehtii kansallisten pika-arpajaisten pelipanosten keräämistä, myös verkossa tapahtuvaa keräämistä, koskevan olemassa olevan konsessiosopimussuhteen jatkamisen hyväksymisestä konsessiotoimen 4 artiklan 1 kohdassa määrätyn viimeisen määräajan päättymiseen saakka niin, että varmistetaan, että valtion talousarvioon saadaan uusia lisätuloja 50 miljoonaa euroa vuonna 2017 ja 750 miljoonaa euroa vuonna 2018”, siten että

— olemassa olevaa yksinomaista konsessiosopimussuhdetta jatketaan sen sijaan, että 1.7.2009 annetun asetuksen nro 78, joka muunnettiin 3.8.2009 muutettuna laiksi nro 102, 21 §:n 4 momentissa tarkoitettut useat konsessiot mahdollisesti uusittaisiin, eikä uutta tarjouskilpailua julisteta;

— ennen kuin konsession voimassaolo päättyi, asetus nro 148/2017 tuli voimaan 16.10.2017 eli samana päivänä, jona se julkaistiin Italian Gazzetta Ufficialella, kun taas konsessio olisi päättynyt 30.9.2019;

— varmistetaan, että valtion talousarvioon saadaan uusia lisätuloja 50 miljoonaa euroa vuonna 2017 ja 750 miljoonaa euroa vuonna 2018, millä muutetaan eräitä seikkoja, jotka liittyvät konsessiosta suoritettavan vastikkeen maksamista koskeviin yksityiskohtaisiin sääntöihin ja maksupäivään sekä – mahdollisesti – maksettavan maksun kokonaismäärään sen rasittavuuden perusteella, erityisesti niin että maksupäiviä muutetaan alkuperäisen konsession mukaisia maksupäiviä aiemmiksi sen johdosta, että otetaan – valittajien käsityksen mukaan – huomioon objektiivinen ja yleisesti tunnettu seikka eli rahan aika-arvo?

- 3) Onko unionin oikeutta – ja erityisesti sijoittautumisoikeutta ja palvelujen tarjoamisen vapautta koskevaa oikeutta (SEUT 49 artikla ja sitä seuraavat artiklat ja SEUT 56 artikla ja sitä seuraavat artiklat) sekä [Euroopan unionin oikeuden] periaatteita, jotka koskevat oikeusvarmuutta, syrjintäkieltoa, avoimuutta ja puolueettomuutta, vapaata kilpailua, suhteellisuutta, luottamuksensuojaa ja johdonmukaisuutta, sekä, jos niiden katsotaan olevan sovellettavissa asiaan, direktiivin 2014/23/EU 3 ja 43 artiklaa – tulkittava siten, että se on esteenä sen kaltaiselle sääntelylle, joka sisältyy edellä mainitun asetuksen täytäntöönpanotoimiin ja erityisesti Agenzia delle Dogane e dei Monopoliin 1.12.2017 antamaan tiedonantoon [viitenumero] 0133677, jossa 16.10.2017 annetun asetuksen nro 148/20 §:n 1 momentissa säädettyä nimenomaisesti soveltaen ja sen perusteella, mitä määrätään pika-arpajaisten hallinnointia koskevan konsessiosopimuksen 4 artiklan ensimmäisessä kohdassa, jonka mukaan sopimus voidaan uusia enintään kerran, muutetaan konsessiosopimussuhteen lopulliseksi päättymispäiväksi 30.9.2028 tämän kuitenkaan vaikuttamatta siihen, mitä samassa 4 artiklassa määrätään konsession keston jakamisesta kahteen jaksoon, joista ensimmäinen kestää viisi vuotta ja jälkimmäinen neljä vuotta (koska viisi vuotta kestävä ensimmäinen jakso alkaa kuluu 1.10.2019, se, että konsessiota jatketaan sitä seuraavaksi nelivuotiskaudeksi sen päättymispäivään 30.9.2028 saakka, edellyttää, että Agenzia delle Dogane e dei Monopoli tekee hallinnonin hoidosta positiivisen arvion, joka esitetään 30.3.2024 mennessä), ja määrätään, että yhtiö maksaa 50 miljoonaa euroa 15.12.2017 mennessä, 300 miljoonaa euroa 30.4.2018 mennessä ja 450 miljoonaa euroa 31.10.2018 mennessä,

— siten, että tästä määrätään, että ennen kuin konsession alkuperäinen voimassaoloaika päättyy (Agenzia delle Dogane e dei Monopoliin tiedonanto [viitenumero] 0133677 on annettu 1.12.2017, kun taas konsessiosopimuksen voimassaolo päättyy tätä myöhemmin 30.9.2019);

— siten, että tällä varmistetaan – 800 miljoonan euron aikaistettu maksaminen sellaisiin määräaikoihin mennessä (50 miljoonaa euroa 15.12.2017 mennessä, 300 miljoonaa euroa 30.4.2018 mennessä ja 450 miljoonaa euroa 31.10.2018 mennessä), jotka edeltävät tätä voimassaoloajan päättymistä (30.9.2019);

— siten, että tällä määrätään – maksettavan maksun kokonaismäärän mahdollisesta muuttamisesta sen rasittavuuden perusteella sen johdosta, että otetaan – valittajien käsityksen mukaan – huomioon objektiivinen ja yleisesti tunnettu seikka eli rahan aika-arvo?

- 4) Onko unionin oikeutta – ja erityisesti sijoittautumisoikeutta ja palvelujen tarjoamisen vapautta koskevaa oikeutta (SEUT 49 artikla ja sitä seuraavat artiklat ja SEUT 56 artikla ja sitä seuraavat artiklat) sekä [Euroopan unionin oikeuden] periaatteita, jotka koskevat oikeusvarmuutta, syrjintäkieltoa, avoimuutta ja puolueettomuutta, vapaata kilpailua, suhteellisuutta, luottamuksensuojaa ja johdonmukaisuutta, sekä, jos niiden katsotaan olevan sovellettavissa asiaan, direktiivin 2014/23/EU 3 ja 43 artiklaa – tulkittava siten, että se on esteenä tällaiselle sääntelylle siinäkin tapauksessa, että alan toimijat, jotka ovat tällä hetkellä kiinnostuneita markkinoille tulosta – –, eivät osallistuneet tarjouskilpailuun, joka alun perin julistettiin sopimuksen tekemiseksi päättyvästä konsessiosta, jota jatkettiin edellä kuvailluilla uusilla sopimusehdoilla sen konsessionsajan kanssa, jonka konsessio oli päättyvässä, vai – onko kyse mahdollisesta markkinoille pääsyn rajoituksesta – vain siinä tapauksessa, että kyseiset toimijat todella osallistuvat alkuperäiseen tarjouskilpailuun?”

(¹) Käyttöoikeussopimusten tekemisestä 26.2.2014 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/23/EU (EUVL 2014, L 94, s. 1).